

Система діагностики деструктивних мотивів осіб включених в субкультурний простір

В. Р. Павелків

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, Україна

*Corresponding author. E-mail: pavelkiv.v@gmail.com

Paper received 30.04.2016; Accepted for publication 15.04.2016.

Анотація. У статті представлений науково-теоретичний огляд вітчизняних і зарубіжних досліджень, присвячених проблемі впливу соціальних чинників на процес формування особистісних деструкцій молоді у системі молодіжних субкультур. Представлено аналіз сучасних неформальних деструктивних молодіжних субкультур, вивчено їх особливості та механізми формування. Проаналізовано негативний вплив субкультури на особистість, що проявляється у деструктивній поведінці, схильності до адиктивного способу життя і здійснення правопорушень. Проаналізовано соціально-психологічні передумови формування деструктивних форм поведінки молоді. Представлений аналіз забезпечує системне уявлення про особистісні деструкції молоді та забезпечує розкриття причинно-наслідкового зв'язку впливу соціального середовища на особистість.

Ключові слова: *молодь, субкультура, деструкція, деформована соціалізація, субкультуральний простір.*

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси глобалізації та стрімкий розвиток інформаційних технологій у суспільстві формують значні зміни як у суспільній, так й у індивідуальній свідомості, які у свою чергу, зумовлюють появу різноманітних проявів особистісної активності, зокрема різні форми особистісних деструкцій.

Соціокультурна ситуація, сутність якої породжується специфікою досить тривалої транзитивності сучасного суспільства, яка характеризується відкритістю соціуму, утвореною процесами глобалізації, істотним ослабленням впливу соціальних інститутів, покликаних забезпечувати спадкоємність поколінь, наслідками «культурного шоку», зростаючим рівнем розбіжності інтересів і соціального становища різних соціальних груп – сформувала умови для практично соціально некерованого процесу субкультурної диференціації.

Несприятливі процеси призводять до аномії, тобто дезінтеграції цінностей, соціальної дезорганізації і виникнення різного роду девіацій, що пояснює зростання злочинності в період соціальних та економічних змін як результат зіткнення груп з різним статусом, різними життєвими нормами і ціннісними критеріями. Особливо наочно це явище проявляється у підлітків і юнаків, що не володіють стійкістю поглядів, переконань і моральних позицій. Внаслідок цього формується деформація світогляду, і як наслідок зміна морально-ціннісних установок особистоті.

На сучасному етапі, коли загострюються не лише загальносоціальні, але й специфічні молодіжні проблеми, відбувається зміна традиційних моделей соціалізації, актуалізується пошук нових ефективних способів соціалізуючого і адаптаційного впливу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема формування особистісних деструкцій учасників молодіжних субкультур стала предметом досліджень багатьох сучасних вітчизняних та зарубіжних психологів-науковців, а також спеціалістів у галузі педагогіки, правознавства, криміналістики, соціології, культурології.

У численних дослідженнях використовуються різні теоретичні та методологічні підходи, концепції та моделі, що пояснюють причини виникнення і розвитку особистісних деструкцій. Науковці з різних методологічних, педагогічних, психологічних, медичних,

соціологічних підходів робили спроби визначити основний зміст деструкцій, їхні властивості, специфічні чинники формування, що впливають на афективні, перцептивні, когнітивні, ціннісно-сміслові та власне поведінкові прояви учасників молодіжних субкультур.

Проблема формування молодіжних субкультур описана в концепціях вітчизняних та зарубіжних вчених щодо яких: Ш. Бюлер, Р. Бергіус, Е. Хурлок, Р. Муус, Л. Розенмайер, Г. Гризе, С. Ейзенштадт, К. Пржеклавський, Ф. Тенбрук, К. Манхейм. Ряд авторів, Ю. Александров, І. Башкатов, В. Пирожков, розглядають підліткову субкультуру в контексті зближення з кримінальною контркультурою.

Проблема формування та функціонування деструктивних субкультур описана в девіантології (О. Змановська, Ю. Клейберг); кримінальній психології (Ю. Антонян, С. Горбатовська, І. Кудрявцев, С. Лебедев); соціології (Ю. Волков, В. Добренєков, І. Савченко, В. Шаповалов).

Соціально-психологічної детермінації поведінки особистості включеної до субкультурального простору описано у роботах Г. Андреева, С. Максименко, В. Казміренко, Л. Орбан-Лембрик, В. Третьяченко; концепції специфіки розвитку та існування особистості в умовах соціальної депривації – М. Журавльов, Ф. Зімбардо, Н. Максимова, О. Морозов, О. Міхлін, П. Фрейре, В. Якобсон; теоретичні підходи до проблеми детермінації агресії особистості як однієї з форм деструктивної поведінки – А. Адлер, А. Амбрумова, А. Бандура, А. Басс, К. Меннінгер, В. Москалець, О. Моховіков, Л. Орбан-Лембрик, Г. Пилягіна, В. Старшенбаум, В. Франкл, З. Фрейд, С. І. Яковенко.

Питаннями профілактики особистісних деструкцій займалися В. Волков, Н. Гусева, С. Кулаков, Г. Макартичева, Б. Матвеев, С. Сидоренко, Е. Федосенко, К. Фопель.

Неоднорідність, варіативність і відсутність єдиної універсальної системи цінностей і норм, смислів і значень молодіжних субкультур викликають потребу глибокого вивчення причин і факторів, що детермінують динаміку, процеси функціонування молодіжних субкультур в умовах сучасного суспільства.

Відомості про особливості зміни особистісного розвитку членів груп під впливом субкультури мають переважно інформаційно-масовий характер. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що психо-

лого-педагогічні передумови профілактики та корекції особистісних деструкцій учасників молодіжних субкультур розкриті недостатньо та потребують подальшої систематизації і конкретизації, забезпечуючи можливість вивчення психологічних особливостей форм деформованої соціалізації, що сприятиме формуванню самодостатньої особистості, здатної критично сприймати оточення, конструктивно долати фруструючі життєві ситуації і протистояти негативному субкультурному впливу.

Метою даної статті є систематизація науково-психологічних знань про прояви особистісних деструкцій учасників молодіжних субкультур. Вивчення негативного впливу субкультури на особистість, детермінант і змісту деструктивної трансформації особистості. Наукове обґрунтування системи психологічного забезпечення профілактики учасників деструктивних субкультур і розробка рекомендацій щодо вдосконалення превентивної роботи з молодіжними субкультурами.

У відповідності з поставленою метою були визначені наступні **завдання дослідження**:

1. Здійснити науково-теоретичний огляд досліджень, присвячених проблемі механізмів формування особистісних деструкцій учасників молодіжних субкультур.

2. Проаналізувати специфіку функціонування і роль молодіжних субкультур в процесі соціалізації за результатами психолого-соціологічного дослідження.

3. Підготувати теоретичну основу для формування механізмів профілактики і корекції особистісних деструктивних моделей поведінки молоді в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодіжна субкультура є концентрованим виразом тих ціннісних змін, які відбуваються в суспільстві. Вивчення молодіжної субкультури, в тому числі і деструктивної дозволяє діагностувати проблеми і протиріччя входження молоді у соціально-активне життя, відстежувати динаміку розвитку і спрямованість життєвих стратегій молодого покоління, починаючи з позитивно-конструктивних до пасивних і негативних.

Наукове поняття «субкультури» є доволі широким та багатограним, і водночас, дискусивним. А. Мудрик описує субкультуру як «Комплекс морально-психологічних рис і поведінкових проявів, типових для людей певного віку, професійного або культурного шару, який, в цілому створює стиль життя вікової, професійної або соціальної групи» [9].

С. Левікова вважає, що «субкультура – це часткова культурна, підсистема всередині «офіційної» системи, базової культури суспільства, яка визначає стиль життя, ієрархію і менталітет її носіїв» [4].

Згідно з висновками спеціаліста в галузі дослідження молодіжної культури С. Левікової, молодіжна субкультура характеризується такими рисами [5]:

– молодіжна субкультура – соціальна спільність, кожен представник якої сам зараховує себе до неї; члени такої спільноти можуть формувати як групи безпосереднього контакту (компанії, об'єднання, тусовки), так і віртуального спілкування;

– входження молоді людини в ту чи іншу молодіжну субкультуру означає прийняття ним і поділ її норм, цінностей, світосприйняття, манер, стилю життя, а також зовнішніх атрибутів приналежності до даної субкультури (зачіска, одяг, прикраси, сленг);

– молодіжні субкультури виникають довкола якогось «центру», виразника тих чи інших пристрасей до музичних стилів, способу життя, ставлення до певних соціальних явищ;

– значущі для тієї чи іншої молодіжної субкультури ідеї і цінності отримують зовнішнє вираження в обов'язковій для її членів символіці і атрибутиці групи.

Т. Селлін розглядає конфлікт між культурними цінностями різних спільнот як криміногенного чинника формування уруповань [11].

На основі теорії Селліна американський соціолог А. Коен розробив свою концепцію субкультур. Коен в масштабі невеликих соціальних груп розглянув особливості культурних цінностей кримінальних об'єднань (банд, спільнот, угруповань). У цих мікрогрупах можуть формуватися свого роду «мінікультури» (погляди, звички, вміння стереотипи поведінки, норми спілкування, права і обов'язки, міри покарання порушників норм, вироблені такий мікрогруп) – цей феномен отримав назву субкультури [11].

Субкультурна теорія приділяє особливу увагу групі (субкультури), як носію девіантних ідей. Існують субкультури, які сповідають норми і цінності, абсолютно відмінні від загальноприйнятих. Особи, що належать до цих субкультур, будують свою поведінку відповідно до групових принципів, але домінують соціальні групи визначають цю поведінку, як девіантну. Коен узагальнив ідею про те, що більшість девіантних груп є негативним відображенням культури більшої частини суспільства.

Існує різноманіття підходів до класифікації неформальних груп. І. Башкатов в якості основи для типізації обрав сукупний асоціальний досвід і мотиви асоціальної діяльності (соціально-нейтральні, асоціальні, нестійкі кримінальні, стійкі кримінальні) [1]. Типологія П. Сидорова, А. Нелидова ґрунтується на провідній діяльності групи і соціуму, в якому вона реалізується (кримінальна група, дворова асоціальна група, група протесту, група спільної залежної поведінки, шкільна асоціальна група).

Критерій соціальної спрямованості закладений в основу класифікації І. Полонського, який виділяє три типи груп [6]:

– просоціальні (соціально-позитивні). Мета – приносити користь суспільству (захисники природи – екологісти, дїггери);

– асоціальні – остеронь від основних соціальних проблем, загрозу суспільству не становлять, але загальним нормам не підкоряються (панки, хіпі, рокери);

– антисоціальні (соціально-негативні) мають агресивний характер.

За ціннісними орієнтаціями неформальні підліткові та молодіжні субкультури поділяються на (класифікація С. Сергєєва):

– романтико-ескапістські (хіпі, толкієністи, рольовики, байкери);

– гедоністично-розважальні (мажори, рейвери, репери, екстремали);

– радикально-конструктивні (панки, екстремістські політизовані субкультури лівого і правого напрямів);

– кримінальні (гопники, скінхеда) [3, с. 26];

У класифікації М. Брейка більшість субкультур молоді – це «колективні девіації», причому характер та

рівень відхилення від соціально-культурної та правової норми в них різний: це делінквентна молодь, яка скоює злочини, політично девіантно-активна молодь, що схильна до політичних протистоянь, соціокультурні бунтівники з артистичних тусовок [12]. Таким чином, всередині молодіжного середовища не існує ціннісної єдності.

З того часу, коли термін «субкультура» був введений в науковий обіг американським соціологом Т. Роззаком в 30-х рр. ХХ ст. досвід розуміння механізмів і мотивів формування молодіжних субкультур накопичувався.

Одним з основних чинників формування субкультури, на думку багатьох дослідників, зокрема Я. Гілінського, є реальна можливість задоволення актуальних вікових потреб [2]:

1. Потреба у відокремленні, автономізації від дорослих. У субкультурі знаходить свободу від цілого ряду обмежень (соціальних, моральних, культурних).

2. Потреба в зниженні конфлікту з дорослими, потреба в захисті від пригнічення автономності. Членство в субкультурі розглядається як спосіб подолання конфлікту як в мікросоціумі (родині), так і всередині особистості.

3. Потреба в самоактуалізації, самоствердженні, реалізації здібностей, успіху.

4. Потреба в прийнятті соціумом: в приналежності до групи, референтній групі, в об'єднанні з собі подібними, у захисті групи. Молодіжна субкультура задовольняє ці потреби значно ефективніше, ніж звичайні формальні спільності (клас, гурток).

5. Потреба у визнанні, подоланні комплексу неповноцінності і суб'єктивно неприйнятних рис характеру. Субкультура здійснює свого роду стихійну соціальну реабілітацію, організовуючи гіперкомпенсаторну поведінку, при якій підвищується самооцінка, почуття власної значущості.

6. Потреба в сенсі. Молодіжна субкультура сприяє розвитку відчуття осмисленості через боротьбу за свій спосіб життя.

7. Потреба в отриманні задоволень, нових відчуттів. І. Борисов розглядає одну з найважливіших характеристик неформальних молодіжних субкультур як «гедонізм» – прагнення до отримання максимально сильних, приємних відчуттів. Прояви гедонізму різноманітні: сексуальна активність, вживання ПАР, різні форми розваг і т.д.

8. Потреба в інформації, доступ до якої особистість не отримує в сім'ї, школі. Членство в субкультурі задовольняє потребу.

Фрустрація будь-якої потреби не обов'язково приводить молоду людину в субкультуру, багато що залежить від цілого ряду зовнішніх обставин і особливостей особистості.

Описуючи наслідки субкультурного способу життя, не можна забувати про певну небезпеку, особливо якщо мова йде про асоціальний, антисоціальний характер субкультури. Однак, кардинальною відмінністю сучасної ситуації є відсутність в суспільстві єдиної ідеології і, навіть, єдиної культурної парадигми (ідентичності), що не дозволяє розглядати

неформальні угруповання однозначно з точки зору формування деструктивності структури особистості.

Науковий інтерес дослідження субкультурної проблематики актуалізується визначальною характеристикою молодіжної культури, яка виступає як «феномен суб'єктивної невизначеності», відчуження від основних нормативних цінностей.

Процес соціалізації постійно супроводжується необхідністю вибору людиною однієї з альтернатив поведінки, різноманітними реакціями у взаємодії з окремими людьми та соціумом. І хоча для більшості індивідів соціальні вимоги є стимулом для вдосконалення, досягнення гармонії з оточенням, немало їх негативно реагує на вимоги суспільства, що спричинює відхилення у поведінці, асоціалізацію [7; 10].

У психології обґрунтовано, що формування особистісних деструкцій відбувається не «природними механізмами», а зумовлюються соціально-психологічними чинниками, зокрема особливостями мікросередовища, груповими взаємини, недоліками виховання тощо.

Відповідно до аналізу формування деструктивних форм поведінки учасників молодіжних субкультур в ході емпіричного дослідження вирішувалися наступні завдання:

1. Вивчення особливостей особистісних деструкцій серед молодого покоління.

2. Дослідження соціально-психологічної адаптації.

3. Аналіз впливу соціального середовища на розвиток різних форм особистісних деструкцій.

Для дослідження деструктивних проявів було використано ряд бесід та інтерв'ю з метою визначення причин, умов та мотивів входження до субкультурального простору. Також було застосовано методику К. Томаса для визначення типових способів реагування на конфліктні ситуації.

Експериментальне дослідження проводилось у містах України. До участі в дослідженні були залучені учасники різноманітних молодіжних субкультур, віком від 17 до 25 років. Всього в експерименті брали участь 340 осіб.

Отримана система діагностики забезпечує комплексний аналіз проблеми формування особистісних деструкцій юнацтва та отримання достатнього експериментального матеріалу для аналізу.

У ході дослідження було виявлено причини, умови і мотиви, що сприяють формуванню деструктивних молодіжних субкультур. Всі вони були обумовлені взаємодією молоді з соціальним середовищем, в якому вони перебувають.

Причинами формування деструктивних поведінкових моделей учасників субкультур є:

- порушення емоційних і інтелектуальних відносин між батьками і дітьми – 18%;
- відчуження від сім'ї, школи, громадської діяльності – 14%;
- нерозвиненість у осіб, схильних до деструктивних проявів, позитивних інтересів – 9%;
- вплив зразків субкультури на формування негативних стереотипів світогляду і поведінки – 46%;
- несформованість у учасників угруповань сенсу і цілей в житті – 5%;

– антигромадські засоби і способи вираження інтересів – 8%.

Перебування у деструктивних субкультурах формує витіснення її учасників зі сфери колективних відносин, їх ізоляцію в соціумі, тобто порушення механізмів соціалізації.

Умовами, що сприяють формуванню особистісних деструктивних моделей поведінки є:

- несприятлива ситуація розвитку суспільства (соціально-економічна криза) – 36%;
- не належне духовне та культурне виховання – 27%;
- потреба в самостверженні – 21%;
- відсутність контролю – 16%.

Депривація потреб в любові, безпеці, авторитеті, спілкуванні, викликана порушенням процесу соціалізації в сім'ї, школі, серед однолітків, призводить до

появи мотивів входження до деструктивного субкультурального простору і виражається у формі: протесту, гри, боротьби, гніву, самозахисту, негативної поведінки, образи, помсти, пошуку нових вражень, гострих відчуттів, суперництва, моди, привернення уваги, пошуку співрозмовників. Всі ці мотиви викликані неуспішності осіб, схильних до деструкцій, в навчанні, спілкуванні, діяльності та неможливістю в позитивній самореалізації.

За результатами тесту К. Томаса можна виділити спільну особливість молодіжних субкультур – низький рівень вираженості стратегії співпраці, єдина стратегія, якій автор методу К. Томас надавав значення конструктивної. Всі інші стратегії в тій чи іншій мірі ведуть до взаємного або індивідуального програву в ситуаціях конфлікту.

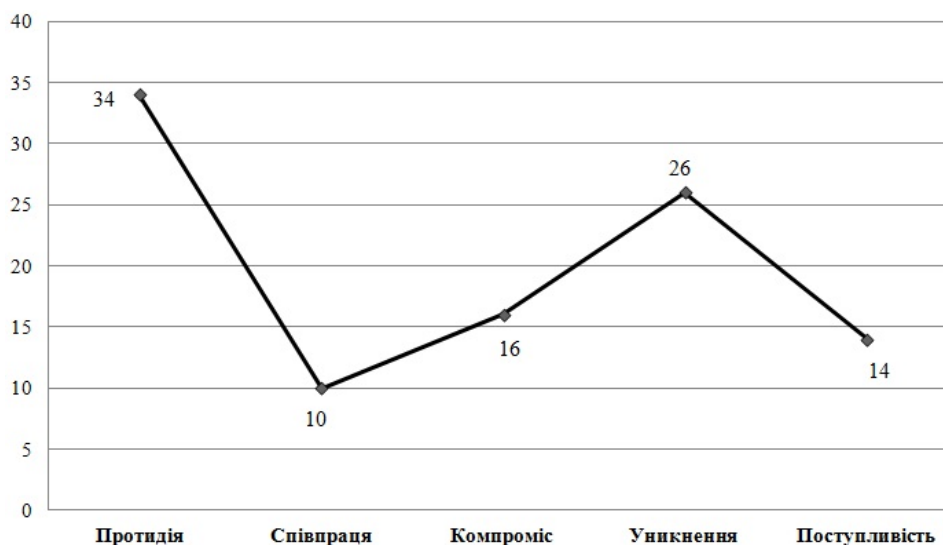

Рис. 1. Аналіз домінуючих поведінкових моделей в конфліктній ситуації учасників субкультурального простору (у %)

Отримані результати емпіричного аналізу вказують на актуальність отриманих результатів, які забезпечують психолога інформацією про психологічні особливості проявів деструктивних поведінкових моделей учасників молодіжних субкультур та можливості їх профілактики.

На основі проведеного дослідження було виділено основні завдання роботи, спрямованої на зниження особистісних деструктивних проявів:

1. Навчання учасників молодіжних субкультур соціально прийнятним способам вираження гніву та прояву реакцій на негативну ситуацію в цілому.
2. Навчання навичкам самоконтролю і управління власним гнівом (навичкам саморегуляції).
3. Формування конструктивних форм поведінки та основ комунікації у проблемній ситуації.
4. Усунення надмірного емоційного напруження й особистісної тривожності за допомогою використання техніки релаксації.
5. Розвиток позитивної самооцінки.
6. Формування здатності усвідомлення власного емоційного світу, та почуттів інших людей, розвиток емпатії [8, с. 27].

Психологічні основи мінімізації деструктивних проявів полягають у використанні трьох основних форм роботи з учасниками молодіжних субкультур:

1. Профілактична робота.
2. Соціально-психологічний тренінг.
3. Корекція агресії.

В основі мінімізації особистісних деструктивних проявів лежить формування простору, в якому особистість буде почувати себе комфортно. Сюди входять різні напрями превентивної діяльності, розвивальна робота, яка реалізується у формі соціально-психологічних тренінгів (спрямованих на розвиток толерантності, навичок стримування агресивних проявів та правильного їх відреагування, навичок адекватного реагування на прояви агресії з боку групи), та корекційна робота (у разі потреби).

Висновок. Молодіжні субкультури формують особистісні деструкції, проявляються в труднощах взаємодії з оточуючими людьми, ворожості, інфантильності, конфліктності, агресивності, аутоагресії, порушення норм і правил поведінки, вживання психоактивних речовин.

Зв'язок між особливостями особистості і негативного впливу субкультури виражається, в прямій залежності між показниками: адаптивність і адекватність зовнішнього вигляду, поведінки; дезадаптивність і труднощі взаємодії з соціумом; конфліктність і ціннісні орієнтації, і в обернено пропорційній залеж-

ності між відповідальністю, емоційним дискомфортом, моральними установками.

Програма психологічної профілактики негативного впливу субкультури на особистість має бути спрямована на навчання засобам самопрезентації, самопізнання і самовираження, навчання способам адекватного вираження емоцій і почуттів, формування стійкої позитивної самооцінки і впевненості в собі, розвиток комунікативних навичок, формування навичок відпо-

відальної поведінки і вміння прогнозувати наслідки своїх вчинків, роботу з сімейними відносинами, розвиток здатності протистояти негативному впливу групи.

Проведене дослідження наголошує на необхідності подальшої роботи, спрямованої на вдосконалення професійної психологічної профілактики та допомоги молодому поколінню у виробленні максимально адаптивних і конструктивних способів взаємодії, що забезпечують особистісну успішність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башкатов И. П., Стрелкова Т. С. Молодежные субкультуры / И. П. Башкатов, Т. С. Стрелкова // Социологические исследования. – 2006. – № 11. – С. 141-145.
2. Гишинский Я. И. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений» / Я. И. Гишинский. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. – 520 с.
3. Латышева Т. В. Феномен молодежной субкультуры: сущность, типы / Т. В. Латышева // Социологические исследования. – 2010. – № 6. – С. 93-101.
4. Левикова С. И. Молодежная культура / С. И. Левикова. – М.: Вузовская книга, 2007. – 360 с.
5. Левикова С. И. Молодежная субкультура: Учебное пособие / С. И. Левикова. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 608 с.
6. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України / О. В. Лісовець. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – 58 с.
7. Маршак А. Л. Особливості соціокультурних зв'язків соціально-дезорієнтованою молоді / А.Л. Маршак // СОЦИС. – 1998. – № 12. – С. 94-97.
8. Мойсеева О. Є. Психологія агресивності підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. Є. Мойсеева. – К.: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2011. – 38 с.
9. Мудрик А. В. Социальная педагогика: учебник для студ. учреждений высш. проф. образования / А. В. Мудрик. – 8-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2013. – 240 с. – (Сер. Бакалавриат).
10. Попов В. А., Кондратьева О. Ю. Зміна мотиваційно-ціннісних орієнтацій учнівської молоді / В. А. Попов, О. Ю. Кондратьева // Соціологічні дослідження. – 1999. – № 6. – С. 96-99.
11. Старков О. В. Криминальная субкультура. Спецкурс / О. В. Старков. – М.: Wolters Kluwer, 2010. – 234 с.
12. Brake M. The sociology of youth culture and youth subculture: Sex and drugs and rock'n'roll? / M. Brake // – London: Routledge & Kegan Paul, 1980. – 204 p.

REFERENCES

1. Bashkatov E. P., Strelkova T. S., Youth subcultures / E. P. Bashkatov, T. S. Strelkova // Sociological researches. – 2006. - № 11. – P. 141-145.
2. Gilinskiy Y. I. Deviantology: sociology of criminality, drug addiction, prostitution, suicides and other “deviations” / Y. I. Gilinskiy. – St.P.: “Legal center Press”, 2004. – 520 p.
3. Latysheva T. V. The youth subculture phenomena: the essence, types / T. V. Latysheva // Sociological researches. – 2010. - № 6. – P. 93-101.
4. Levikova S. E. Youth culture / S. E. Levikova. – M.: University book, 2007. – 360 p.
5. Levikova S. E. Youth subculture: Educational textbook / S. E. Levikova. – M.: FAIR-PRESS, 2004. – 608 p.
6. Lisovets O. V. The theory and methodology of work with infantile and youth organizations of Ukraine / O. V. Lisovets. – Nizhin: NSU named after N. Gogol, 2005. – 58 p.
7. Marshak A. L. The peculiarities of social and cultural relations of sociodisoriented youth / A. L. Marshak // SOCIS. – 1998. - № 12. – P. 94-97.
8. Moiseyeva O. Y. The psychology of juvenile aggressiveness: author’s summary of the thesis for the Dr. of psychology degree: 19.00.07 “Educational and age psychology” / O. Y. Moiseyeva. – K.: The institute of psychology named after G. S. Kostyuk NAPS of Ukraine, 2011. – 38 p.
9. Mudrik A. V. Social pedagogics: students’ textbook for higher professional educational establishments / A. V. Mudrik. – 8th edition. – M.: Publish center “Academy”, 2003. – 204 p.
10. Popov V. A., Kondratyeva O. U. The changes of motivation and values orientations among pupils / V. A. Popov, O. U. Kondratyeva // Sociological researches. – 1999. - № 6. – P. 96-99.
11. Starkov O. V. The criminal subculture. Special course / O. V. Starkov. – M.: Wolters Kluwer, 2010. – 134 p.
12. Brake M. The sociology of youth culture and youth subculture: Sex and drugs and rock’n’roll? / M. Brake // - London: Routledge & Kegan Paul, 1980. – 204 p.

The system of destructive motives diagnostics among individuals included into subcultural space Pavelkiv V.

Abstract. The article presents scientific and theoretical survey of native and foreign researches devoted to the problem of the effect of social factors on the process of personal youth destructions formation in the system of youth subcultures. The analysis of modern informal destructive youth subcultures is submitted, their peculiarities and formative mechanisms are studied. It is analyzed the negative influence of the subculture on the individual, that becomes apparent in destructive behavior, inclination to adective way of life and making offences. It is discovered the social and psychological preconditions of destructive forms of youth behavior formation. The suggested analysis gives system idea about personal youth destructions and discloses relationship of cause and effect of the social environment influence on the personality.

Keywords: youth, subculture, destruction, deformed socialization, subcultural space.

Система диагностики деструктивных мотивов лиц включенных в субкультурный пространство

В. Р. Павелкив

Аннотация. В статье представлен научно-теоретический обзор отечественных и зарубежных исследований, посвященных проблеме влияния социальных факторов на процесс формирования личностных деструкций молодежи в системе молодежных субкультур. Представлен анализ современных неформальных деструктивных молодежных субкультур, изучены их особенности и механизмы формирования. Проанализировано негативное влияние субкультуры на личность, что проявляется в деструктивном поведении, склонности к аддиктивному образу жизни и совершения правонарушений. Проанализированы социально-психологические предпосылки формирования деструктивных форм поведения молодежи. Представленный анализ обеспечивает системное представление о личностных деструкциях молодежи и обеспечивает раскрытие причинно-следственной связи влияния социальной среды на личность.

Ключевые слова: молодежь, субкультура, деструкция, деформированная социализация, субкультуральное пространство.